

Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Τόμ. 12 (2013)

Επιμόρφωση Νηπιαγωγών στην Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων

Ευφροσύνη Κατσικονούρη (Efrosyni Katsikonouri)

doi: [10.12681/icw.18027](https://doi.org/10.12681/icw.18027)

Copyright © 2018, Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κατσικονούρη (Efrosyni Katsikonouri) Ε. (2013). Επιμόρφωση Νηπιαγωγών στην Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 12, 11–23. <https://doi.org/10.12681/icw.18027>

Ευφροσύνη Κατσικονούρη

Υπ. Διδάκτωρ Τ.Ε.Α.Π.Η., Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

katsikonouri@hotmail.com

Επιμόρφωση Νηπιαγωγών στην Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων

Περίληψη

Οι νηπιαγωγοί είναι εκείνος ο κλάδος των εκπαιδευτικών που οπωσδήποτε κάποια στιγμή της εργασιακής τους πορείας θα ασκήσουν διοικητικά καθήκοντα στην εκπαιδευτική μονάδα που υπηρετούν. Ως εκ τούτου απαραίτητο είναι να κατέχουν τις βασικές αρχές διοίκησης και οργάνωσης εκπαιδευτικών μονάδων. Για να καταστεί αυτό δυνατό πρέπει να αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις σε τομείς όπως: Σχεδιασμός, προγραμματισμός και διοίκηση με στόχους, διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού, διασύνδεση των εκπαιδευτικών μονάδων με τους κοινωνικούς θεσμούς, διαχείριση οικονομικών πόρων, κ. ά.

Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να αναδείξει την ανάγκη των νηπιαγωγών για επιμόρφωση σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης εκπαιδευτικών μονάδων, καθώς και την «πηγή» απόκτησης της συγκεκριμένης γνώσης. Καταδεικνύεται η ροπή προς τη μάθηση και τη διαρκή προσωπική βελτίωση που χαρακτηρίζει τους/τις νηπιαγωγούς, οδηγώντας τους στη δια βίου μάθηση.

Λέξεις-κλειδιά: Διά βίου μάθηση, επαγγελματική ανάπτυξη, Νηπιαγωγείο

Further Training of Kindergarten Teachers in Organizing and Managing Educational Units

Abstract

Kindergarten teachers are those educators who are bound to have managing duties in the educational unit for which they work at some point in their professional life. As a result, it is necessary that they become aware of the basic principles of managing and organizing educational units. To make this possible, they need to acquire the appropriate kind of knowledge, skills and attitudes in areas such as: designing, planning and management with objectives, managing Human Resources, linking educational units to social institutions, managing financial resources, etc.

The present study aims at highlighting the need for kindergarten teachers to get further training as regards the organization and the management of educational units, as well as the "source" of acquiring this specific kind of knowledge. The inclination towards learning and constant self-improvement which characterizes kindergarten teachers and leads them to lifelong learning, is made clear.

Keywords: Lifelong learning, professional development, Kindergarten

1. Εισαγωγή

Σε μία εποχή που χαρακτηρίζεται από ραγδαίες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές, και τεχνολογικές αλλαγές, η επιμόρφωση η οποία λειτουργεί ως εμπλουτισμός, βελτίωση, ανανέωση, ως εμβάθυνση σε συγκεκριμένη γνωστική περιοχή ή σε θέματα των Επιστημών της Αγωγής, αλλά και ως σύνδεση της επιστημονικής έρευνας με την εκπαιδευτική πράξη, γίνεται ολοένα και πιο αναγκαία συνιστώσα για την επαγγελματική, κοινωνική και προσωπική ανάπτυξη.

Ο εκπαιδευτικός ως ρόλος κατέχει μία θέση με υποχρεώσεις, δικαιώματα, αλλά και προσδοκίες από τον κοινωνικό περίγυρο (Γκότοβος, Μαυρογιώργος & Παπακωνσταντίνου, 2000). Ως επαγγελματίας, ο εκπαιδευτικός αξίζει το σεβασμό. Για να επιτύχει την καταξίωση του πρέπει πρώτα ο ίδιος, σεβόμενος τον εαυτό του, να μην μένει στάσιμος και συχνά ανεπαρκής, αλλά ακολουθώντας τις εκάστοτε συνθήκες να εκφράζει τον αυτοσεβασμό του μέσα από την επαγγελματική του εξέλιξη (Hargreaves & Fullan, 1995). Με τη διά βίου μάθηση ο/η εκπαιδευτικός «αναπτύσσεται», «αλλάζει», και «εξελισσεται» (Rogers, 1999).

2. Επιμόρφωση και εκπαιδευτικοί

Ως κύριος στόχος της επιμόρφωσης προβάλλεται η τροποποίηση της συμπεριφοράς, αν και εμφανίζει ιδιαίτερη δυσκολία να επιτευχθεί, λόγω της αντίστασης των εκπαιδευτικών να αλλάξουν τις παγιωμένες στάσεις τους. Μελέτες έχουν καταδείξει ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν την τάση να αναπαράγουν μέσα στην επαγγελματική τους πρακτική τη μέθοδο με την οποία μορφώθηκαν οι ίδιοι και ότι η απλή ενημέρωσή τους για ό,τι νέο και καινοτόμο δεν αρκεί για να τροποποιήσει την επαγγελματική τους συμπεριφορά (Τρούλης, 1985).

Γενικά ως προς το στόχο και το περιεχόμενο της συμπεριφοράς, άλλοι δίνουν έμφαση στην ανάγκη η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών να είναι εμπειρική και να περιλαμβάνει ευκαιρίες για εφαρμογή, ανατροφοδότηση και πειραματισμό (Joyce & Showers, 1980), άλλοι στην απόκτηση της ικανότητας της συστηματικής αυτομόρφωσης μέσω της μελέτης της εργασίας άλλων εκπαιδευτικών και της εξέτασης των ιδεών μέσα από διαδικασίες έρευνας (Stenhouse, 1975).

Φαίνεται ότι η εκπαιδευτική πρακτική επηρεάζεται κυρίως από τις αντιλήψεις των ίδιων των εκπαιδευτικών, που διαμορφώνονται από τις προσωπικές τους εμπειρίες και τον αναστοχασμό για τις πρακτικές τους, καθώς και από το βαθμό που οι εκπαιδευτικοί έχουν πειστεί και έχουν κατακτήσει γνώσεις και ικανότητες με προσωπική κατανόηση και εμπειρία, με φυσικό και αβίαστο τρόπο. Από τα παραπάνω διαφαίνεται η ανάγκη, στους εκπαιδευτικούς κύκλους, να εφαρμοστούν νέες μέθοδοι που να προσφέρουν βιωματικές εμπειρίες για να μεταφέρουν την ανανέωση και την αλλαγή.

Η επιμόρφωση είναι μια επαναλαμβανόμενη διαδικασία που εντάσσεται στο πεδίο της διά βίου μάθησης και της εκπαίδευσης ενηλίκων και δημιουργεί ευνοϊκούς όρους για την επαγγελματική εξέλιξη και την ατομική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε, ότι σήμερα στα εκπαιδευτικά «δρώμενα» πρωταγωνιστικό ρόλο κατέχει η εκπαίδευση ενηλίκων, η οποία τα τελευταία σαράντα περίπου χρόνια συγκροτήθηκε σταδιακά ως αυτοτελές επιστημονικό πεδίο περιλαμβάνοντας εκείνες τις δραστηριότητες μέσα από τις οποίες, οι άνθρωποι που θεωρούνται ενήλικοι από την κοινωνία μαθαίνουν με τρόπο συστηματικό και οργανωμένο (Κόκκος, n.d.). Πρώτος

ο Πλάτωνας άλλωστε, ήταν αυτός που, στο έβδομο βιβλίο του έργου του Πολιτεία, αναφέρεται αναλυτικά στην εναλλαγή παιδείας και εμπειρίας των ανδρών και των γυναικών έως την ηλικία των πενήντα ετών (Βεργίδης, 1999).

3. Σκοπός και ερευνητική υπόθεση

Γνωρίζοντας ότι ο σκοπός της έρευνας αποτελεί την πυξίδα που όπως ο καπετάνιος ακολουθεί έτσι και ο ερευνητής πρέπει να ακολουθήσει για να φτάσει με ακρίβεια στο τέρμα που στοχεύει (Καραγεώργος, 2002), στην παρούσα έρευνα ο σκοπός είναι να διαπιστωθεί και να εκτιμηθεί κατά πόσο οι νηπιαγωγοί έχουν την ανάγκη της απόκτησης γνώσεων μέσω της επιμόρφωσης, για την Οργάνωση και Διοίκηση σχολικής μονάδας. Επίκεντρο της έρευνας αποτελεί η υπόθεση ότι η αποτελεσματικότητα στην Οργάνωση και Διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων, εξαρτάται από την επιστημονική και τη συνεχιζόμενη κατάρτιση των εκπαιδευτικών ΠΕ60 που ασκούν διοίκηση στο Νηπιαγωγείο.

4. Δείγμα

Για τη διεξαγωγή της έρευνας συλλέξαμε πληροφορίες από ένα δείγμα του πληθυσμού, το οποίο ήταν δείγμα «μη πιθανοτήτων» (Cohen & Manion, 1994, σ. 129), με την έννοια ότι η πιθανότητα επιλογής είναι άγνωστη. Λάβαμε ένα «βολικό» (Bird, Hammersley, Gomm & Woods, 1999, σ. 354) δείγμα, το οποίο περιλαμβάνει νηπιαγωγούς εν ενεργεία με πενταετή ή και περισσότερη προϋπηρεσία σε δημόσιο ή ιδιωτικό Νηπιαγωγείο, οι οποίοι είτε φοιτούν κατά τη διάρκεια της έρευνας στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Αθηνών του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής της Προσχολικής Ηλικίας (Τ.Ε.Α.Π.Η.), του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, είτε μετεκπαιδεύτηκαν κατά τα προηγούμενα έτη.

5. Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη συμπλήρωση ειδικά σχεδιασμένου γραπτού ερωτηματολογίου (Φίλιας, 1998). Το ερωτηματολόγιο ως οργανωμένο σύνολο ερωτήσεων δύναται να καλύψει το σκοπό που έχει τεθεί από την έρευνα, στις οποίες το υποκείμενο καλείται να δώσει απαντήσεις (Δημητρόπουλος, 2004). Η επιλογή του ερωτηματολογίου ως μέσου συλλογής δεδομένων γίνεται διότι εξασφαλίζει τη δυνατότητα συλλογής δεδομένων από αρκετά άτομα. Υπάρχει επίσης, συγκρισιμότητα, δυνατότητα ποσοτικοποίησης και στατιστικής ανάλυσης των στοιχείων που συλλέγονται καθώς και συλλογή αριθμού πληροφοριών ανάλογου ώστε να καλύψουμε πλήρως το θέμα (Cohen & Manion, 1994).

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν αποσκοπούν στη συλλογή δύο ειδών πληροφοριών. Κατά πρώτον αναφέρονται σε πληροφορίες που έχουν σχέση με το σκοπό της έρευνας και κατά δεύτερον αφορούν πληροφορίες που σχετίζονται με το κοινωνικό και επαγγελματικό υπόβαθρο των ερωτώμενων, π.χ. φύλο, ηλικία κλπ. Οι ερωτήσεις είναι κυρίως κλειστού τύπου, οι οποίες είναι πιο εύκολο να κωδικοποιηθούν. Περιλαμβάνονται και ανοικτού τύπου ερωτήσεις, διότι δίνουν στους ερωτώμενους τη δυνατότητα να εκφραστούν και οι οποίες μπορεί να αποκαλύψουν βαθύτερες

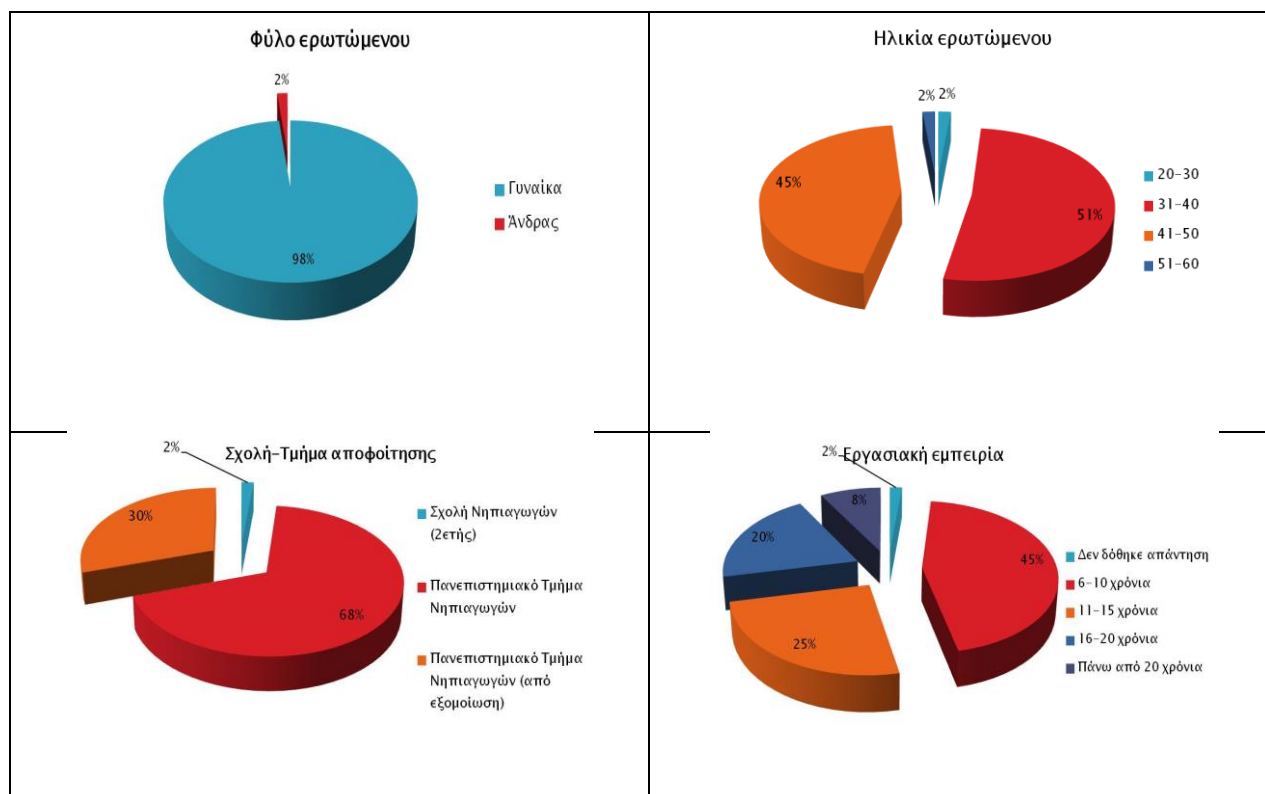
αντιλήψεις. Ο συνδυασμός κλειστών και ανοικτών ερωτήσεων αποτελεί πιο αποτελεσματικό και ολοκληρωμένο τρόπο προσέγγισης του θέματος που εξετάζουμε και δίνει μεγαλύτερη αξιοπιστία και εγκυρότητα.

Η δειγματοληψία βασίστηκε στη συγκατάθεση των νηπιαγωγών να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο με κριτήριο το ενδιαφέρον του θέματος. Τα ερωτηματολόγια δόθηκαν είτε σε νηπιαγωγούς που φοιτούσαν το έτος 2009 -χρονική περίοδος που διεξήχθη η έρευνα- στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Αθηνών, είτε που είχαν μετεκπαιδευτεί σε πρότερη χρονική στιγμή σε κάποιο από τα Διδασκαλεία της ελληνικής επικράτειας. Επιστράφηκαν απαντημένα εξήντα (60) ερωτηματολόγια.

6. Αποτελέσματα της έρευνας

Στην παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε ποσοτική ανάλυση των δεδομένων με τη βοήθεια του λογισμικού SPSS (Statistical Package for the Social Science) σε επίπεδο περιγραφικής (πίνακες συχνοτήτων και ποσοτήτων) στατιστικής. Με τη χρησιμοποίηση των γραφικών παραστάσεων παρακάτω, επιτυγχάνεται η παρουσίαση των στοιχείων με ένα συνοπτικό και κατανοητό τρόπο, ώστε να είναι εύκολο ο καθένας να τα ενστερνιστεί.

Δημογραφικά χαρακτηριστικά των νηπιαγωγών του δείγματος

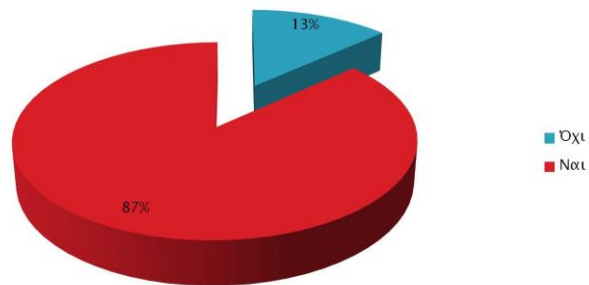

Γράφημα 1

Όπως φαίνεται, ως προς το φύλο, η πλειοψηφία των ατόμων του δείγματος ήταν γυναίκες (98%) ενώ το ποσοστό των ανδρών ήταν 2% (1 άτομο). Ως προς την ηλικία, το 51% των συμμετεχόντων ήταν από 31 ως 40 ετών, το 45% από 41 ως 50 ετών, ενώ από 2% είχαν οι ηλικίες από 21-30 και από

51-60 ετών αντίστοιχα. Ως προς τη Σχολή-τμήμα αποφοίτησης, το 68% του δείγματος είχαν αποφοιτήσει από Πανεπιστημιακό Τμήμα Νηπιαγωγών, το 30% είχαν πτυχίο εξομοίωσης από Πανεπιστημιακό Τμήμα, ενώ μόνο το 2% είχε αποφοιτήσει από τη διετή Σχολή Νηπιαγωγών. Τέλος, ως προς την εργασιακή εμπειρία, το 45% είχε 6-10 χρόνια υπηρεσίας, το 25% είχε 11-15 χρόνια υπηρεσίας, το 20% είχε 16-20 χρόνια ενώ 20 χρόνια υπηρεσίας και πάνω είχε μόνο το 8% του δείγματος. Από το 2% δεν δόθηκε απάντηση για την εργασιακή εμπειρία.

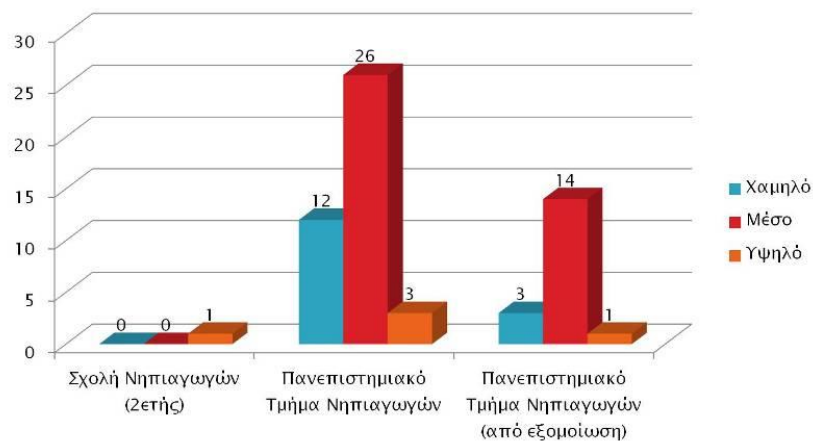
Άσκηση διοικητικών καθηκόντων κατά το παρελθόν ή σήμερα

Γράφημα 2

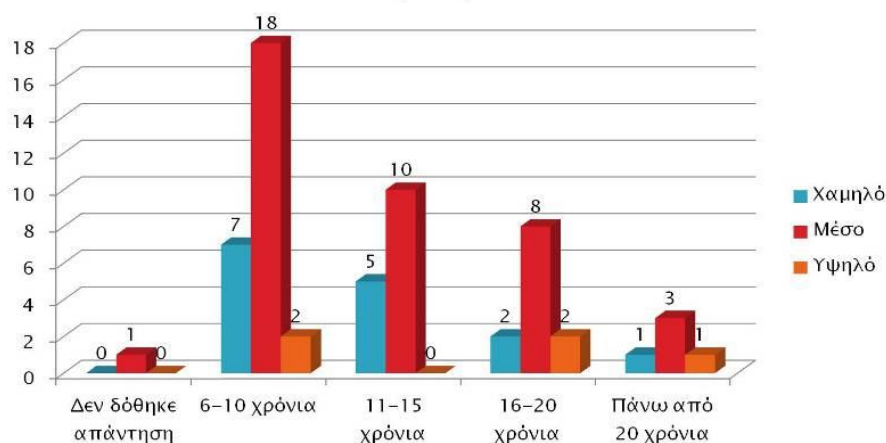
Στο γράφημα 2 παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (87%) έχει ασκήσει κατά το παρελθόν ή την παρούσα στιγμή διοικητικά καθήκοντα, ενώ ένα μικρό ποσοστό (13%) δεν έχει ασκήσει διοίκηση.

Εκτίμηση επιπέδου γνώσεων στην οργάνωση και διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων ανά σχολή-τμήμα αποφοίτησης

Γράφημα 3

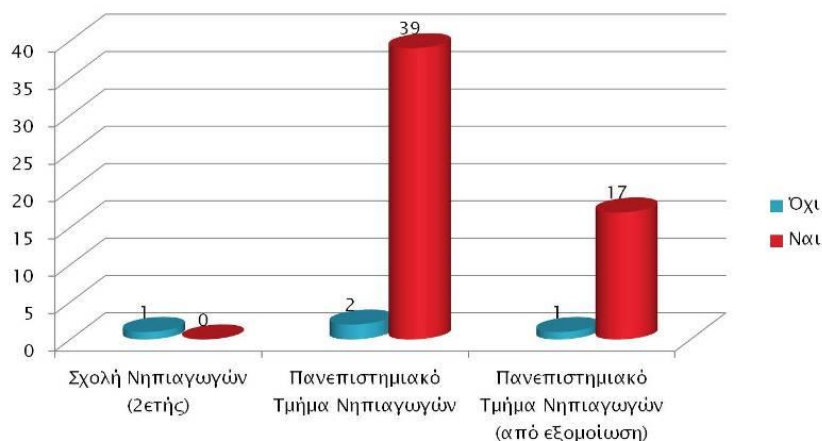
Εκτίμηση επιπέδου γνώσεων στην οργάνωση και
διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων ανά εργασιακή
εμπειρία

Γράφημα 4

Τόσο ανά σχολή αποφοίτησης, όσο και ανά εργασιακή εμπειρία, διαπιστώνουμε ότι στο επίπεδο γνώσεων σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης σχολικής μονάδας θεωρούν όλοι οι εκπαιδευτικοί ΠΕ60 ότι κατέχουν μεσαία γνώση. Αξιοσημείωτο είναι ότι στη βαθμίδα υπηρετούντων νηπιαγωγών από 11 έως 15 έτη κανείς δεν θεωρεί ότι έχει υψηλό επίπεδο γνώσεων σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης εκπαιδευτικών μονάδων.

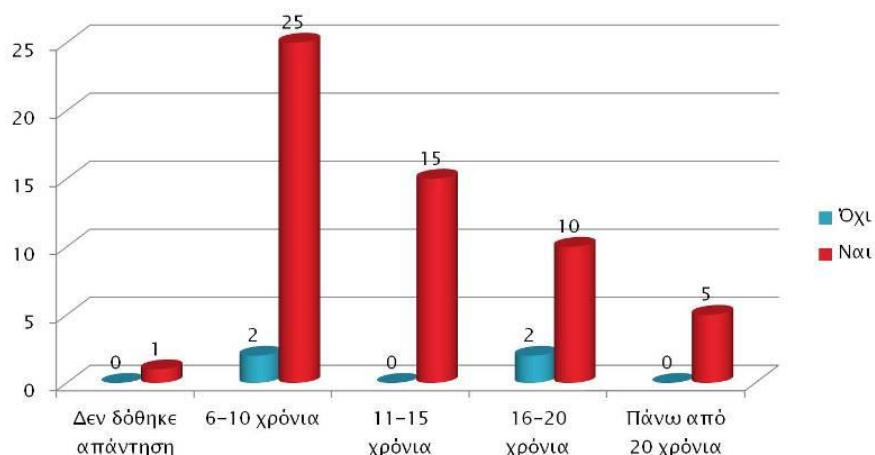
Πιστεύετε ότι χρειάζεστε επιμόρφωση σε θέματα
οργάνωσης και διοίκησης σχολικής μονάδας ανά
σχολή-τμήμα αποφοίτησης;

Γράφημα 5

Στο γράφημα 5 παρατηρούμε ότι τόσο οι νηπιαγωγοί που αποφοίτησαν από Πανεπιστημιακά τμήματα, όσο και οι νηπιαγωγοί που παρακολούθησαν το πρόγραμμα εξομοίωσης (Π.Δ. 130/90), κρίνουν απαραίτητη την επιμόρφωσή τους σε διοικητικής φύσεως θέματα.

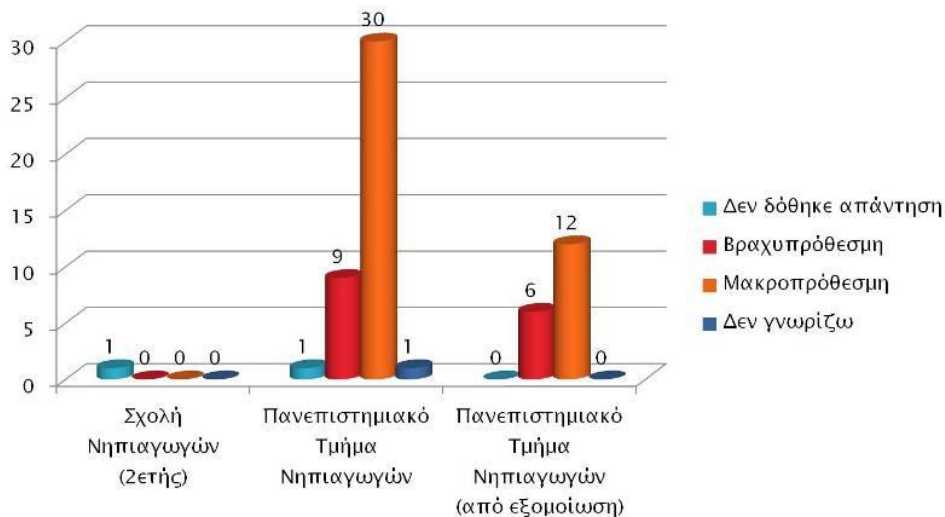
Πιστεύετε ότι χρειάζεστε επιμόρφωση σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης των νηπιαγωγείων ανά εργασιακή εμπειρία;

Γράφημα 6

Στο γράφημα 6 παρατηρούμε ότι ανεξαρτήτως της εργασιακής εμπειρίας, οι νηπιαγωγοί θεωρούν ότι χρειάζονται επιμόρφωση. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι από 11 έως 15 έτη υπηρεσίας, αλλά και άνω των 20 ετών υπηρεσίας δεν υπάρχει κανένας εκπαιδευτικός ΠΕ60 που να πιστεύει ότι δεν χρειάζεται να επιμορφωθεί σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης εκπαιδευτικών μονάδων.

Βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη εκπαίδευση σε διοικητικά θέματα ανά σχολή-τμήμα αποφοίτησης

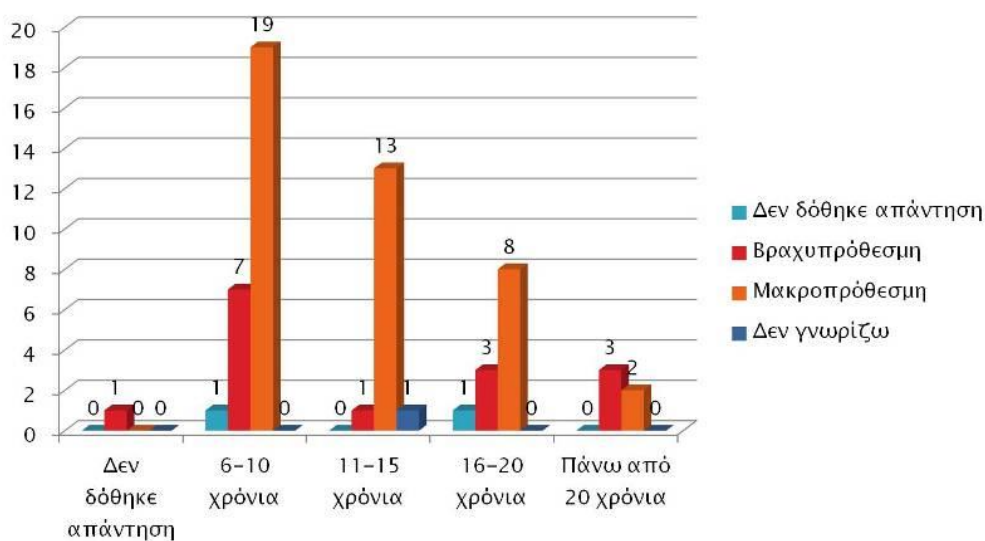

Γράφημα 7

Στο γράφημα 7 παρατηρούμε ότι οι νηπιαγωγοί ανεξαρτήτως σχολής- τμήματος αποφοίτησης επιθυμούν μακροπρόθεσμη επιμόρφωση, έναντι της βραχυπρόθεσμης.

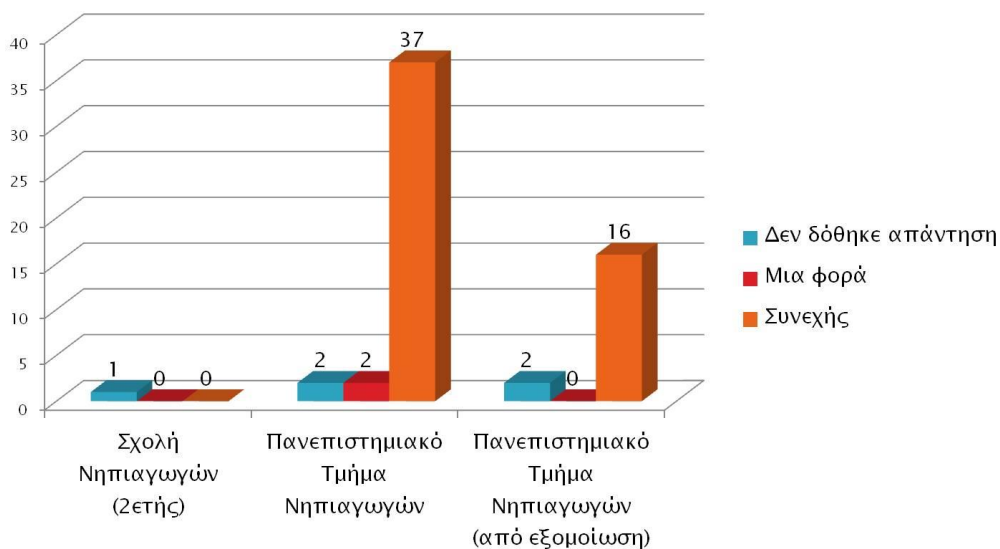
Βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη εκπαίδευση σε διοικητικά θέματα ανά εργασιακή εμπειρία

Γράφημα 8

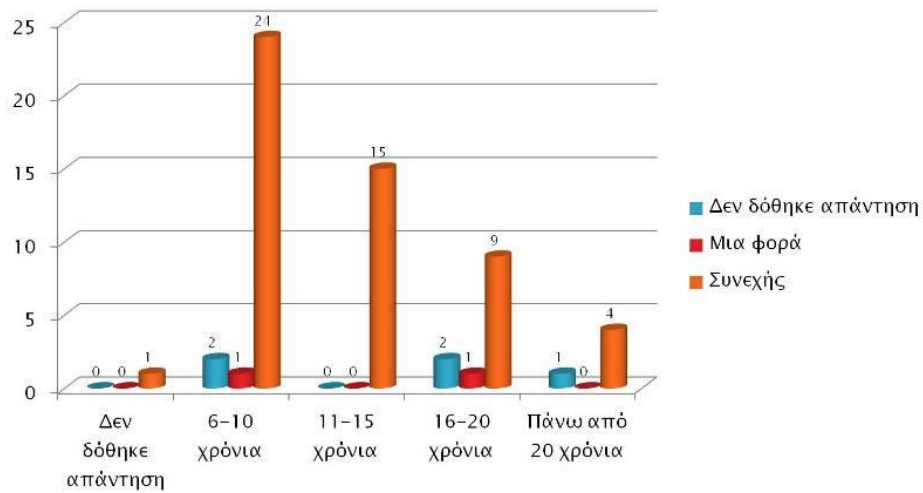
Οι νηπιαγωγοί, στο γράφημα 8, φαίνεται ότι όσες/οι υπηρετούν μέχρι 20 έτη επιθυμούν μακροπρόθεσμη επιμόρφωση, ενώ οι νηπιαγωγοί με τη μεγαλύτερη εμπειρία δηλ. αυτές/οί που υπηρετούν σε σχολική μονάδα πάνω από 20 έτη επιθυμούν- με οριακή διαφορά- βραχυπρόθεσμη επιμόρφωση.

Μια φορά ή συνεχής εκπαίδευση σε διοικητικά θέματα ανά σχολή-τμήμα αποφοίτησης

Γράφημα 9

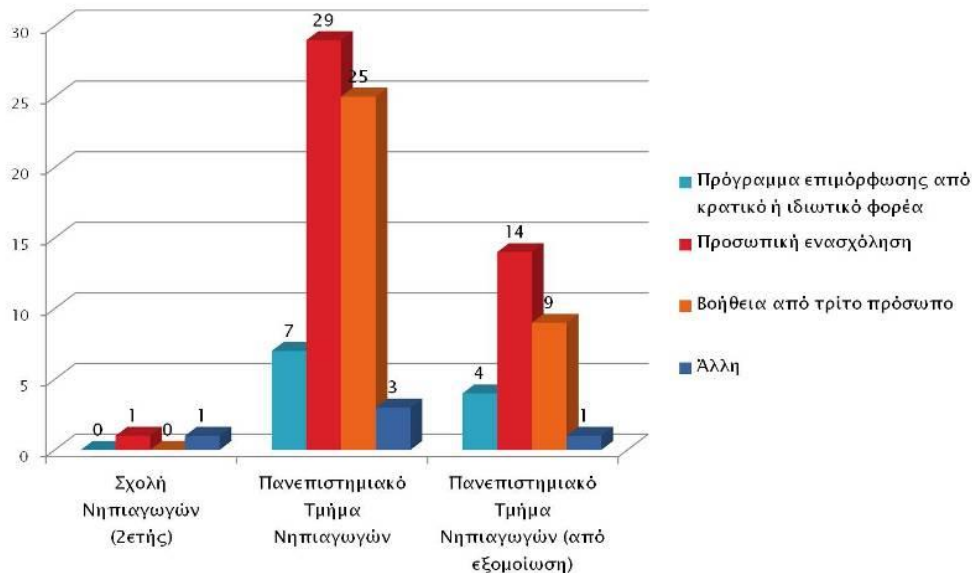
Μία φορά ή συνεχής εκπαίδευση σε διοικητικά θέματα ανά εργασιακή εμπειρία

Γράφημα 10

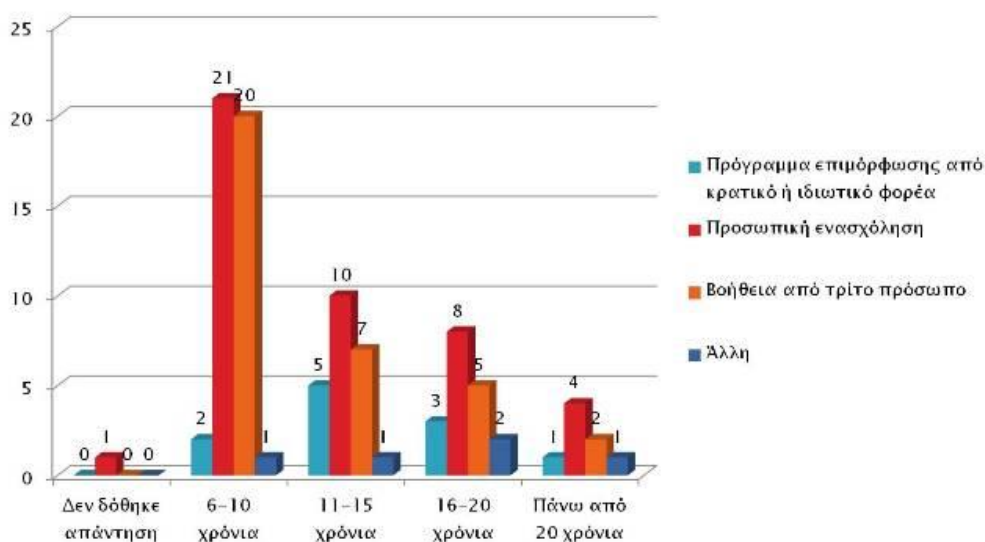
Στα γραφήματα 9 & 10 διαπιστώνουμε ότι οι νηπιαγωγοί τόσο ανά τμήμα-σχολή αποφοίτησης, όσο και ανά εργασιακή εμπειρία, συμφωνούν η επιμόρφωσή τους σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης σχολικής μονάδας να είναι συνεχής και επαναλαμβανόμενη.

Πηγή απόκτησης γνώσεων οργάνωσης & διοίκησης ανά σχολή-τμήμα αποφοίτησης

Γράφημα 11

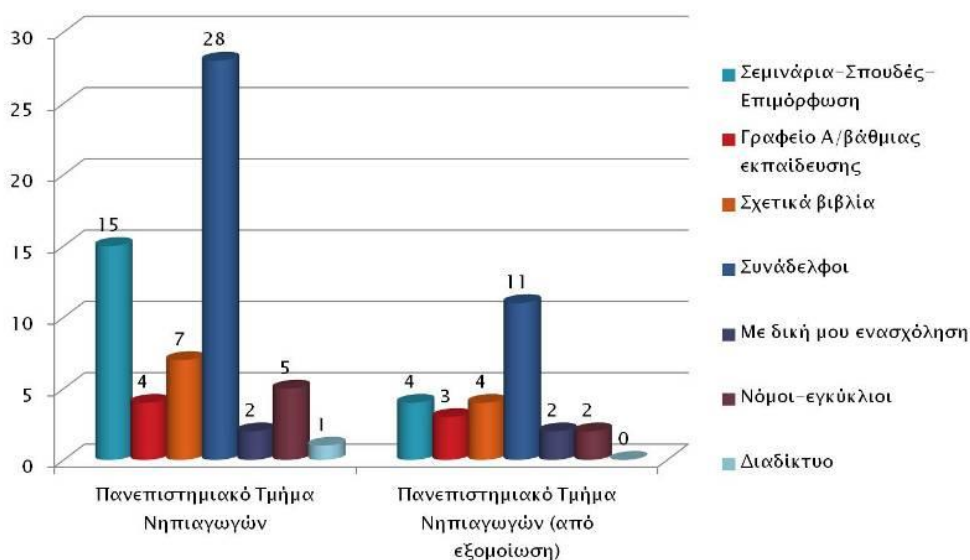
Πηγή απόκτησης γνώσεων οργάνωσης & διοίκησης ανά εργασιακή εμπειρία

Γράφημα 12

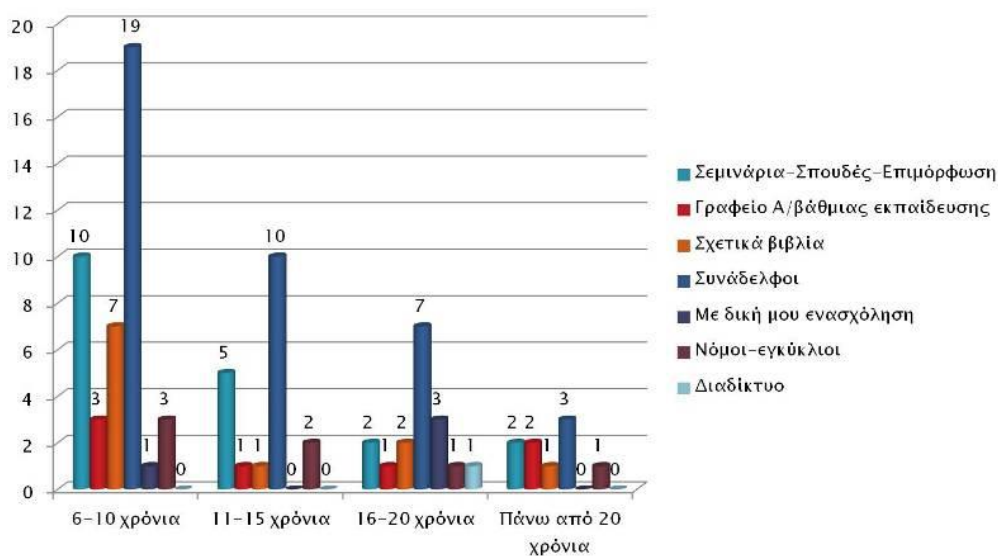
Και στα γραφήματα 11 & 12 παρατηρούμε ότι οι απόψεις των νηπιαγωγών ανά σχολή- τμήμα αποφοίτησης και ανά εργασιακή εμπειρία συγκλίνουν όσον αφορά ότι οι γνώσεις τους αποκτήθηκαν πρωτίστως από προσωπική ενασχόληση και δευτερευόντως από βοήθεια από τρίτο πρόσωπο, έναντι άλλων μορφών απόκτησης της νέας γνώσης.

Πηγές ενημέρωσης διοικητικού έργου ανά σχολή- τμήμα αποφοίτησης

Γράφημα 13

Πηγές ενημέρωσης διοικητικού έργου ανά εργασιακή εμπειρία

Γράφημα 14

Στα γραφήματα 13 & 14 παρατηρούμε ότι οι εκπαιδευτικοί ΠΕ 60 τόσο ανά σχολή- τμήμα αποφοίτησης, όσο και ανά εργασιακή εμπειρία, θεωρούν πρωτίστως ως κύρια πηγή ενημέρωσης για το διοικητικό τους έργο, άλλους υπηρετούντες εκπαιδευτικούς και δευτερευόντως τις σπουδές τους ή την επιμόρφωση που έχουν λάβει ή λαμβάνουν σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης εκπαιδευτικών μονάδων.

7. Συμπεράσματα – Προτάσεις

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε διερεύνησε την ανάγκη των νηπιαγωγών για επιμόρφωση σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης εκπαιδευτικών μονάδων. Επίσης μας έδειξε τη ροπή προς τη μάθηση και τη διαρκή προσωπική βελτίωση που χαρακτηρίζει τους/τις νηπιαγωγούς οδηγώντας τους στη δια βίου μάθηση.

Συγκεκριμένα ανέδειξε:

- Εξαιρετικά υψηλό ποσοστό ενασχόλησης με διοικητικά καθήκοντα.
- Εκτίμηση επιπέδου διοικητικών γνώσεων κυρίως ως χαμηλού ή μέσου, τόσο ανά βασικό πτυχίο σπουδών, όσο και ανά εργασιακή εμπειρία.
- Υψηλή πίστη για ανάγκη επιμόρφωσης τόσο ανά βασικό πτυχίο σπουδών, όσο και ανά εργασιακή εμπειρία.
- Μακροπρόθεσμη και συνεχής ανάγκη για επιμόρφωση τόσο ανά βασικό πτυχίο σπουδών, όσο και ανά εργασιακή εμπειρία.
- Εξωθεσμικές πηγές απόκτησης, είτε γνώσεων, είτε πληροφόρησης επί διοικητικών θεμάτων, συνάδελφοι και προσωπική ενασχόληση έναντι οργανωμένων σεμιναρίων και ενημέρωσης από φορείς του Υπουργείου Παιδείας.

Πολλοί ερευνητές αναγνωρίζουν το «μορφωτικό» χαρακτήρα ποικίλων μορφών και πηγών γνώσης και προτείνουν στρατηγικές για την ανάπτυξη ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος μάθησης. Όσον αφορά στη μεθόδευση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αναγνωρίζουν την ανάγκη πιο εξατομικευμένων δυνατοτήτων εκπαίδευσης και προτείνουν το σχεδιασμό των επιμορφωτικών παρεμβάσεων σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών, καθώς και με την υιοθέτηση αρχών της εκπαίδευσης ενηλίκων (Παπαναούμ, 2003).

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι η επιμόρφωση λειτουργεί ως εμπλουτισμός, βελτίωση, ανανέωση, εκσυγχρονισμός της αρχικής εκπαίδευσης, ως εμβάθυνση σε συγκεκριμένη γνωστική περιοχή ή σε θέματα των Επιστημών της Αγωγής και, τέλος ως σύνδεση της επιστημονικής έρευνας με την εκπαιδευτική πράξη (Χατζηπαναγιώτου, 2001).

Δεδομένου ότι τόσο η κοινωνία όσο και η επιστήμη αποτελούν ζωντανούς οργανισμούς που αλληλεπιδρούν άμεσα μεταξύ τους, που εξελίσσονται και μεταλλάσσονται, γίνεται σαφές πως η πρόοδος της επιστήμης έχει θετικό αντίκτυπο και στην κοινωνία. Οι ανθρωποκεντρικές επιστήμες ειδικότερα, οφείλουν να αναζητούν την αέναη βελτίωση προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Γι' αυτό η επιμόρφωση σε θέματα Οργάνωσης και Διοίκησης για τον κλάδο των Νηπιαγωγών (Ν. 1566/85), χρήζει να είναι διαρκής είτε με διά ζώσης επιμορφωτικές συναντήσεις, είτε με αυτομόρφωση, είτε με εκπαίδευση από απόσταση, είτε με συσκέψεις σε κάθε σχολική μονάδα ή και σε όμορες σχολικές μονάδες για την ανταλλαγή εμπειριών, απόψεων και γνώσεων. Διότι μπορεί οι εκπαιδευτικοί να μαθαίνουν από ειδικούς που σχεδιάζουν πολιτική, από βιβλία και από άλλες πηγές, εντούτοις υπάρχουν ενδείξεις ότι μαθαίνουν κυρίως από άλλους εκπαιδευτικούς (MacBeath, 2005).

Βιβλιογραφία

- Βεργίδης, Δ., (1999). *Κοινωνικός και οικονομικός ρόλος της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα* στο : Βεργίδης, Δ., Abrahamsson, K., Davis, M., Fay, R., *Κοινωνική και Οικονομική Λειτουργία*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Bird, M., Hammersley M., Gomm R. & Woods P., (1999). *Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη. Εγχειρίδιο Μελέτης*. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Cohen, L., Manion, L., (1994). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Hargreaves, A., & Fullan, M., (1995). *Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών, Μτφρ. Π. Χατζηπαντελή*. Αθήνα: Πατάκης.
- Γκότοβος, Α, Μαυρογιώργος, Γ. & Παπακωνσταντίνου, Π., (2000). *Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη*. Αθήνα: GUTENBERG.
- Δημητρόπουλος, Ε., (2004). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: ΕΛΛΗΝ.
- Καραγιώργος, Δ., (2002). *Μεθοδολογία έρευνας στις επιστήμες της αγωγής*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Κόκκος, Α. (n.d). *Η εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα: προσδιορισμός του πεδίου, τάσεις, πολιτικές*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [http:// ear.gr](http://ear.gr) – Χρήσιμο Υλικό. (12/10/05). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- MacBeath, J., (2005). Μπορούν να μάθουν οι εκπαιδευτικοί. Στο Μπαγάκης Γ. (επιμ) *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Μεταίχιμο.

Νόμος 1566/1985 (ΦΕΚ Α' 167/30-9-1985).

Παπαναούμ, Ζ., (2003). Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Rogers, A., (1999). Η Εκπαίδευση *Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Τρούλης, Γ., (1985). *Η διαρκής επιμόρφωση των Ελλήνων εκπαιδευτικών: κίνητρα–προσδοκίες–σχέδια (ερευνητική – ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση)*. Αθήνα: Δίπτυχο.

Φίλιας, Β., (1998), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*. Αθήνα: Gutenberg.

Χατζηπαναγιώτου, Π., (2001). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: ζητήματα Οργάνωσης, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Stenhouse, L., (1975). *An introduction to curriculum Research and Development*. London: Heinemann.